

Verklaring inzake de beleggingsbeginselen

1. Inleiding

Ruim 2.000 personen hebben pensioenaanspraken opgebouwd bij Stichting Pensioenfonds Avery Dennison (in deze verklaring voortaan verder “pensioenfonds” genoemd). Zij zijn de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden van het pensioenfonds. Tezamen met de werkgever betalen zij premie of hebben vroeger premie betaald. Voor de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden is het zeer belangrijk dat het pensioenfonds zorgvuldig met dat geld omgaat, zodat zij erop kunnen vertrouwen dat zij een goed pensioen krijgen. In deze verklaring laat het pensioenfonds zien dat het de pensioenpremies inderdaad zorgvuldig belegt en hoe dat gedaan wordt. Het is voor het pensioenfonds namelijk een belangrijk uitgangspunt dat er belegd wordt in het belang van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden, dus ook in uw belang.

2. Wat doet het pensioenfonds met uw premie?

U en uw werkgever betalen premie zodat u later, als u 68 bent, pensioen krijgt. Na uw overlijden heeft bovendien uw eventuele partner in de meeste gevallen recht op nabestaandenpensioen. Heeft u dan een soort spaarrekening bij het pensioenfonds? Nee, dat is niet het geval. Een spaarrekening levert een laag rendement op. Met dit lage rendement kan de jaarlijkse stijging van de prijzen niet of nauwelijks worden goedge maakt. Dit betekent dat het fonds door alleen te “sparen” niet in staat zou zijn om de indexaties te betalen. Het fonds moet het geld dus beter laten renderen. Ook om de pensioenpremies acceptabel te houden is het nodig dat het pensioenfonds het geld zo goed mogelijk laat renderen. Dat gebeurt door alle premies tezamen verstandig te beleggen.

3. Het pensioenfonds belegt uw geld verstandig

Wie geld belegt, neemt altijd een financieel risico. Maar door verstandig te beleggen, kan dat risico gespreid worden. Daardoor wordt het risico kleiner, zonder dat dit ten koste hoeft te gaan van het rendement. Omdat beleggen risico's met zich meebrengt, zijn de indexaties niet gegarandeerd.

4. Het beleggingsbeleid

Het bestuur van het pensioenfonds is eindverantwoordelijk voor het beleggingsbeleid. Het bestuur bestaat uit zes leden: drie aangewezen door de werkgever, twee aangewezen door de actieve deelnemers en één aangewezen door de gepensioneerden. Daarmee zijn alle belangen evenwichtig vertegenwoordigd.

Voor het beleggingsbeleid gelden enkele algemene uitgangspunten. Deze worden toegelicht in paragraaf 4.1.

Het bestuur bepaalt hoe het geld belegd wordt. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de beslissing hoeveel geld er in aandelen belegd wordt en hoeveel in obligaties.

Dat is een belangrijk onderdeel van de beleggingsstrategie van het pensioenfonds. In paragraaf 4.2 wordt de beleggingsstrategie verder toegelicht.

Het bestuur beslist niet zelf in welke aandelen of welke obligaties wordt belegd. Dit is uitbesteed aan professionele vermogensbeheerders met de nodige specialistische kennis. In paragraaf 4.3 wordt uitgelegd hoe de uitvoering van het beleggingsbeleid plaatsvindt.

Ook al is de dagelijkse uitvoering uitbesteed, het bestuur blijft eindverantwoordelijk. Daarom houdt het bestuur goed toezicht op wat er met de beleggingen gebeurt. Dit wordt nader toegelicht in paragraaf 4.4.

4.1. Algemene uitgangspunten

Het pensioenfonds hanteert voor het beleggingsbeleid enkele algemene uitgangspunten. De basis van het beleggingsbeleid is het zogenaamde 'prudent person beginsel', ook wel voorzichtigheidsbeginsel genoemd. Dit houdt in dat een goede kwaliteit van de beleggingen voorop staat en dat er geen onnodige risico's worden gelopen.

Ook zullen risico's zo goed mogelijk worden gespreid. Een ander uitgangspunt is dat het pensioenfonds belegt in het belang van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Tot slot zal het pensioenfonds in principe niet rechtstreeks in de eigen onderneming beleggen. Het kan voorkomen dat het pensioenfonds indirect een zeer klein belang in Avery Dennison heeft, omdat er belegd wordt via beleggingsfondsen.

Bij het beheer van de portefeuille wordt gebruik gemaakt van derivaten. Derivaten vormen geen aparte beleggingscategorie. Ze worden uitsluitend ingezet om beleggingsrisico te verminderen of een doeltreffend portefeuillebeheer te vergemakkelijken.

4.2. De beleggingsstrategie

Hoe bepaalt het bestuur de strategie?

Het allerbelangrijkste voor de strategie van het pensioenfonds is het geld dat betaald moet worden aan pensioenen en uitkeringen. Nu én later. Tezamen met een acceptabel premieniveau voor u en de werkgever is dat het uitgangspunt voor de beleggingsstrategie.

Ook belangrijk voor de strategie is de leeftijd van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Het pensioenfonds heeft een vrij gemiddelde samenstelling van jongere en oudere (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Dat betekent dat een relatief groot deel van de pensioenen pas over vele jaren wordt uitgekeerd. Daardoor kan er nú iets meer risico genomen worden. Dat levert namelijk naar verwachting meer rendement op.

Voorts is de financiële uitgangspositie van het pensioenfonds van belang. Dit wordt uitgedrukt door de dekkingsgraad, dat is de waarde van de beleggingen gedeeld door de waarde van de verplichtingen. Om de afhankelijkheid van dagkoersen te beperken, worden alle beleidsmaatregelen vanaf 1 januari 2015 gebaseerd op de beleidsdekkingsgraad. Dit is de gemiddelde dekkingsgraad over de laatste 12 maanden.

Pensioenfondsen mogen bij een beleidsdekkingsgraad boven de 110% toeslagen verlenen. Daarnaast moet de hoogte van de toeslagverlening toekomstbestendig zijn: een toeslag mag in een jaar alleen worden verleend als dezelfde toeslag naar verwachting langjarig kan worden toegekend. De toeslagverlening van zowel de actieven als de niet-actieven is voorwaardelijk. Het bestuur beslist jaarlijks in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast.

Hoeveel risico kan het pensioenfonds nemen?

De wetgever vindt het belangrijk dat er goed wordt nagedacht over in hoeverre het pensioenfonds beleggingsrisico's kan en wil lopen. Het bestuur doet samen met de sociale partners onderzoek naar de risicohouding en legt deze schriftelijk vast.

Het bestuur beoordeelt de risico's die het pensioenfonds loopt met een zogenaamde Asset Liability Management studie (ALM-studie). Het bestuur laat deze uitvoeren door een bureau dat in dergelijke studies gespecialiseerd is. In een ALM-studie wordt de ontwikkeling van de beleggingen (Assets) vergeleken met de ontwikkeling van de verplichtingen (Liabilities). Hierbij wordt zowel naar de meer nabije toekomst (bijvoorbeeld 5 jaar) als naar de verdere toekomst gekeken (bijvoorbeeld 15 jaar). Uiteraard is het onbekend hoe de toekomst er

precies uitziet, daarom wordt een groot aantal mogelijke ontwikkelingen doorgerekend. Een ALM-studie geeft een goed inzicht in hoeveel risico het pensioenfonds kan nemen met beleggen. Dat hangt onder andere af van het geld dat het pensioenfonds nu en in de toekomst nodig heeft om de pensioenen te betalen, maar ook van de financiële positie (de eerder genoemde beleidsdekkingsgraad).

Eén van de uitkomsten van een ALM-studie is hoe het pensioenfonds in grote lijnen het beste kan beleggen. Dat heet de strategische beleggingsmix.

1. De beleggingsportefeuille is gesplitst in een matching- en een rendementsportefeuille. De matchingportefeuille, waarin vastrentende beleggingen zitten, heeft als doel het renterisico te beperken. De rendementsportefeuille is bedoeld om extra rendement te creëren. Ook in de matchingportefeuille kan het pensioenfonds extra rendement creëren doordat hierin wordt belegd in bedrijfsobligaties en hypotheeklen.
2. Het pensioenfonds belegt strategisch 56% in de matching portefeuille. Hierin zitten obligaties uitgegeven door landen en bedrijven en Nederlandse hypotheeklen. Daarnaast belegt het voor 31,5% in aandelen, 10% in beursgenoteerd vastgoed en 2,5% in obligaties van opkomende landen. De feitelijke beleggingsportefeuille kan door marktbevingen afwijken, dit is toegestaan binnen bepaalde grenzen.
3. Het pensioenfonds dekt het economische renterisico strategisch voor 75% af.
4. Het risico op de buitenlandse valuta's wordt voor 75% afgedekt naar de euro. Valutarisico uit hoofde van beleggingen in opkomende markten wordt niet afgedekt.

Het renterisico is het risico dat de verplichtingen van het pensioenfonds – de aanspraken van alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden – anders reageren op veranderingen in de rente dan de beleggingen, in het bijzonder de vastrentende waarden. Dit heeft te maken met het verschil in looptijd tussen de verplichtingen en de beleggingen. Hoe langer de looptijd, hoe groter de gevoeligheid voor renteveranderingen. Omdat de verplichtingen een langere looptijd hebben dan de meeste vastrentende waarden, neemt bij een rentedaling de waarde van de verplichtingen sneller toe dan de waarde van de beleggingen. In dat geval verslechtert de positie van het pensioenfonds. Het bestuur acht dit onwenselijk en heeft daarom besloten een groot deel van het renterisico af te dekken. Dit gebeurt door de looptijd van de vastrentende waarden meer in lijn te brengen met die van de verplichtingen.

Hoe gaat het pensioenfonds om met risico's?

Het bestuur doet onderzoek naar mogelijke risico's en stelt beheersmaatregelen op.

Sommige risico's worden bewust genomen, bijvoorbeeld het kopen van aandelen. Dit doet het bestuur omdat hier een hoger verwacht rendement tegenover staat.

Het pensioenfonds loopt renterisico doordat de waarde van de verplichtingen anders op renteveranderingen reageert dan de waarde van de beleggingen. Het bestuur onderzoekt het renterisico in een ALM-studie.

Valutarisico wordt op de lange termijn doorgaans niet beloond, dus laat het bestuur voor de buitenlandse beleggingen in ontwikkelde markten dit risico voor 75% afdekken. Een uitzondering hierop vormen valuta's uit opkomende markten, het bestuur verwacht dat deze in waarde zullen stijgen. Ook zijn de kosten hier hoger.

Hoe bepaalt het bestuur of er verstandig belegd is?

Het bestuur geeft aan welke normen voor de strategische beleggingsmix gehanteerd moeten worden. Deze normen heten ook wel benchmarks. Een benchmark geeft weer wat voor rendement er in het algemeen op obligaties, aandelen en vastgoed behaald kan worden. De rendementen van de door het pensioenfonds geselecteerde beleggingsfondsen worden met deze normen vergeleken. Zo kan het bestuur beoordelen hoe de vermogensbeheerders hebben belegd. Ook de strategische beleggingsmix als geheel heeft een norm. Dit is de optelsom van de normen voor vastrentende waarden, aandelen en vastgoed.

4.3. De uitvoering

De verantwoordelijkheid voor de beleggingen ligt bij het bestuur. Het bestuur maakt gebruik van de diensten van een fiduciair beheerder. De afspraken omtrent de dienstverlening zijn vastgelegd in een contract en een zogeheten SLA (service level agreement). De fiduciair beheerder adviseert de beleggingsadviescommissie en het bestuur over de samenstelling van de beleggingsportefeuille en over de selectie van beleggingsfondsen.

Wie koopt en verkoopt er nu aandelen en obligaties voor het pensioenfonds? Wie doet de dagelijkse transacties? Dit doet het bestuur niet zelf, maar dit is uitbesteed aan professionele vermogensbeheerders met de nodige specialistische kennis en ervaring. De mensen die daar werken hebben van beleggen hun beroep gemaakt. Zoals besproken in paragraaf 4.2 kunnen de vermogensbeheerders worden beoordeeld door de behaalde rendementen te vergelijken met een benchmark.

Hoeveel risico mogen de vermogensbeheerders nemen?

De vrijheid die de vermogensbeheerders krijgen ten opzichte van de benchmark is niet onbeperkt. Het bestuur van het pensioenfonds maakt vooraf afspraken met de fiduciair vermogensbeheerder over de risico's die de vermogensbeheerders maximaal mogen nemen. Het bestuur vindt het belangrijk zich bewust te zijn van alle risico's die in de beleggingsportefeuille aanwezig zijn. Derhalve heeft het bestuur de fiduciair beheerder de opdracht gegeven voor het periodiek opstellen van een risicorapportage.

Hoe spreidt het pensioenfonds zijn beleggingen?

Een goede spreiding van de beleggingen levert een belangrijke bijdrage aan het in toom houden van het risico, zonder dat dit ten koste hoeft te gaan van het rendement. Het is immers beter om niet alle eieren in één mandje te stoppen.

Het pensioenfonds heeft de beleggingen op de volgende manier gespreid:

1. er wordt in verschillende categorieën belegd (aandelen, vastrentende waarden en vastgoed);
2. er wordt niet alleen in Nederland belegd, maar bij vastrentende waarden ook in de eurolanden en opkomende landen en bij aandelen en vastgoed zelfs over de gehele wereld;
3. er wordt bij vastrentende waarden niet alleen in staatsobligaties, maar bijvoorbeeld ook in bedrijfsobligaties en hypotheeklen belegd;
4. er wordt belegd middels beleggingsfondsen. Dat wil zeggen dat het geld van het pensioenfonds wordt belegd samen met het geld van andere beleggers. Daardoor ontstaat een grotere pot met geld, waardoor een betere spreiding bereikt kan worden. Bovendien levert dit kostenvoordelen op;
5. er wordt belegd bij meerdere gerenommeerde vermogensbeheerders.

4.4. Het toezicht

De Nederlandsche Bank (DNB) houdt toezicht op pensioenfondsen. Op basis van de Pensioenwet worden eisen gesteld aan de financiële positie, zodat het pensioenfonds, nu en in de toekomst, uw pensioen kan uitbetalen.

Ook al is de dagelijkse uitvoering van het beleggingsbeleid uitbesteed, het bestuur blijft eindverantwoordelijk. Daarom houdt het bestuur goed toezicht op wat er met de beleggingen gebeurt. Het bestuur heeft een beleggingsadviescommissie aangesteld die het bestuur hierbij ondersteunt. De beleggingsadviescommissie komt minimaal vier keer per jaar bijeen in vergadering. In deze vergaderingen rapporteert de fiduciair beheerder mondeling en/of schriftelijk over de beleggingen en de behaalde resultaten ten opzichte van de norm.

Tussentijds brengt de fiduciair beheerder bovendien ook nog op maandbasis schriftelijke rapportages uit, zodat voortdurend de vinger aan de pols gehouden kan worden. De beleggingsadviescommissie wordt in haar taken bijgestaan door een extern beleggingsadviseur.

5. Maatschappelijke verantwoordelijkheid

Ten aanzien van het beleggingsbeleid streeft het pensioenfonds er in de eerste plaats naar om een zo goed mogelijk beleggingsrendement tegen een acceptabel risico te behalen. Het pensioenfonds wenst echter ook dat beleggingen maatschappelijk verantwoord zijn.

Het pensioenfonds heeft een maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) beleid opgesteld waarin staat beschreven wat het fonds op dit vlak doet. Vanzelfsprekend wordt rekening gehouden met de eisen die de wet stelt. Hieronder valt het verbod op het beleggen in clustermunitie en het naleven van sanctiewetgeving.

Eind 2018 heeft het pensioenfonds het brede spoor van het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen convenant ondertekend. Het pensioenfonds benadrukt hiermee het belang dat zij hecht aan maatschappelijk verantwoord beleggen en onderschrijft hiermee expliciet de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGP's).

In 2020 is het beleid verder doorontwikkeld. Het pensioenfonds heeft de visie en overtuigingen ten aanzien van maatschappelijk verantwoord beleggen vastgelegd.

Binnen het MVB-beleid legt het pensioenfonds de nadruk op een aantal maatschappelijke thema's:

- klimaatverandering;
- duurzame productie en consumptie;
- gedrag en bestuur van ondernemingen.

Omdat het pensioenfonds het vermogensbeheer heeft uitbesteed, kan er geen directe invloed op de beleggingen worden uitgeoefend. Wel kan het pensioenfonds bij de selectie van beleggingsfondsen beoordelen op welke wijze de keuze bijdraagt aan de MVB-doelstellingen van het fonds.

In de huidige portefeuille geldt reeds dat de vermogensbeheerders factoren meenemen in het beleggingsproces op het gebied van milieu, maatschappij en ondernemingsbestuur ('corporate governance'). Ook gaan zij gesprekken aan met bedrijven en maken zij actief gebruik van stemrechten. Daarnaast worden bedrijven uitgesloten bij maatschappelijk onwenselijk gedrag of producten. In de toekomst zal het pensioenfonds overwegen of het beleggingsoplossingen kan kiezen welke naast een financieel rendement ook positief bijdragen aan klimaatveranderingsthematiek of duurzame productie en consumptie.

Voor 2022 staat op de planning om klimaatgerelateerde portefeuilledoelen (CO2-reductie) te verankeren in de aandelenportefeuille.

Het pensioenfonds legt eens per jaar verantwoording af over het beleid via het bestuursverslag en de website.

6. Tot slot

Deze verklaring maakt sinds de invoering van de Pensioenwet onderdeel uit van de actuariële en bedrijfstechnische nota. De verklaring wordt voor een ieder op de website van het fonds beschikbaar gesteld. De verklaring is opgesteld in overeenstemming met Artikel 145 van de Pensioenwet en Artikel 12 van de Europese Richtlijn 2003/41/EG d.d. 3 juni

2003. Het bestuur van het pensioenfonds heeft deze verklaring voor het laatst bekrachtigd op 13 december 2021. De verklaring zal ten minste om de drie jaar herzien worden dan wel onmiddellijk als het beleggingsbeleid op belangrijke punten wordt gewijzigd.